

יד מהרש"א
מסכת כתובות
פרק נערה שנתפתתה
חלק ב'
דף מד: - דף מז.

ט"ז אדר א' תשע"א

© Yechezkel Folger 2011

מפתח

דף מד.	3
תוספות ד"ה אימור אחולי	3
תוספות ד"ה והלכתא	5
דף מד:	6
רש"י ד"ה מאן ימאן	6
סוגיא דהורתה ולידתה שלא בקדושה חלק א' – תוספות ד"ה אם כן בישראל	8
סוגיא דהורתה ולידתה שלא בקדושה חלק ב' – תוספות בא"ד ולא תיקשי רע	12
סוגיא דהורתה ולידתה שלא בקדושה חלק ג' – ותד"ה המוציא שם רע	13
סוגיא דהורתה ולידתה שלא בקדושה חלק ד' – תוספות ד"ה הא לאו הכי	14
תוספות ד"ה הא כל מקום	17
דף מה.	18
תוספות ד"ה אמר רבא	18
דף מה:	25
רש"י ד"ה והוא שבעל תוספות ד"ה ללקות ובא"ד אף על גב	25
תוספות ד"ה סוקלין אותו	30
תוספות ד"ה ללקות ובא"ד אף על גב	32
דף מו.	33
תוספות ד"ה בשלמא	33
דף מו:	34
תוספות ד"ה ואימא לדידה וגמרא דף מז. מסתברא דאביה הוי	34
תוספות ד"ה זכאי במציאתה	36
דף מז.	38
גמרא מסתברא דאביה הוי	38
רש"י ד"ה בנעורי'	39
תוספות ד"ה משום איבה	41
תוספות ד"ה דמסר לה	47
תוספות ד"ה כתב לה	48

דף מד.

תוספות ד"ה אימור אחולי

לשון מהרש"א

[דף מד עמוד א] בד"ה אימור אחולי כו' קנה הנותן שדה אצל שדה הניתן כו' עכ"ל לאו דוקא הנותן דה"ה אדם אחר שקנה שדה אצל שדה הניתן לא יוכל המקבל לטעון בר מצרא שהרי אחליה לשעבודא מזמן הראשון וא"ת למה יש לנו לתלות שמחל בדבר שיש לו הפסד כבר תירץ הרא"ש דשמא שמע שמסר הנותן מודעא על שטר הראשון עכ"ל ע"ש וק"ל:

(1) גמרא

(א) נותן מתנה שכתב שני שטרי מתנה למקבל

(i) ביטל שטר שני את הראשון

(ii) ולכן שיעבודי' דמקבל מתחיל מזמן שטר שני

(2) תוספות

(א) קשיא

(i) איזו שיעבוד יש לו למקבל

(ii) הרי לא שילם כלום לנכסים שקיבל

(ב) תשובה

(i) "שיעבוד" דמקבל משמעו זכות בר מצרא שלו באופן זה:

(1) שדה א' עומדת על מיצר שדה ב'

(2) בניסן כתב נותן למקבל שטר מתנה על שדה א'

(3) באייר קנה נותן לשדה ב' מן איזו מוכר

(ii) השתא

(1) החל בניסן הי' לו למקבל "שיעבוד" בר מצרא לקנות שדה ב'

(2) אבל

(א) אלו בסיון קיבל מקבל שטר שני לשדה א' מן הנותן

(ב) מחל מקבל לשיעבוד דהי' לו מכח שטר ראשון

(ג) ולכן אבד זכות בר מצרא שהי' לו לקנות שדה ב' אשר נמכרה באייר

(3) מהרש"א חלק א'

(א) שים לב

(i) דהוי מצייני נמי תוספות לאוקמי' באופן אשר באייר קנה איזו לוקח אחר לשדה ב' מן איזו מוכר

(ii) דאף לגבי מכירה זו שאינו לנותן אבד מקבל שיעבוד בר מצרא שלו שהיתה לו באייר

(4) מהרש"א חלק ב'

(א) שאלה

(i) אמאי תולין אשר מקבל מחל לשטר א' הגם דמפסיד זכות בר מצרא שלו

(ב) תשובה

(i) עיין ברא"ש

(1) דיכול להיות אשר מקבל שמע אשר נותן מסר מודעא לבטל שטר א'

(2) ונייחא לי' למקבל למחול שיעבודו בשטר ראשון כדי שנותן יכתוב לו שטר שני אשר לגבי'
לא ימסור נותן מודעא

תוספות ד"ה והלכתא

עיין לעיל דף מג: בד"ה דמיגבא

דף מד:

רש"י ד"ה מאן ימאן

לשון מהרש"א

[דף מד עמוד ב] בפרש"י בד"ה מאן ימאן במפתה הכתוב מדבר כו' ואונס ומפתה מהדדי גמירי כו' עכ"ל אולי שבא ליישב נמי כיון דבמפותה הכתוב מדבר היאך מרבה יתומה והרי מחלה וקאמר דאונס ומפתה גמירי מהדדי ונ"מ בהאי ריבויא דיתומה לענין אונס וכה"ג כתב בעל המאור אבל בס' מלחמות כתב לרבות יתומה קטנה אפילו במפותה דלית בה מחילה ולרבנן דפליגי עליה דר"מ וק"ל:

(1) הקדמה

(א) שאלה

(i) מפותה עבדא מדעתה

(ii) ואשה שעבדה מדעתה מוחלת לקנס דפיתוי

(iii) ותיקשי דבאיזו אופן חייב מפתה בתשלומין

(ב) תשובה

(i) הני תשלומין לאו שלה הן אלא של אביה הן

(ii) ולא מציא מחיל תשלומין דאינן שלה

(2) גמרא כמבואר ברש"י

(א) יש קנס של אונס ופיתוי ליתומה על סמך ריבוי של "מאן ימאן"

(3) רש"י

(א) מחמת דאונס ופיתוי ילפינן אהדדי ילפינן מפיתוי לאונס דאף באונס איכא קנס ליתומה

(4) מהרש"א

(א) קשיא

(i) יתומה מפותה דלית לה אב מחלה תשלומין אשר שלה הן

(ב) תירוצ

(i) אין הכי נמי אשר ריבויא דיתומה אין לה מקום לגבי פיתוי

(ii) משא"כ באונס מובן אשר אף יתומה לא מחלה כלום דלא עבדא מדעתה

(iii) והאי ריבויא אכן לא נאמרה אלא לאונס

(ג) שים לב

(i) דזהו מהלך של בעל המאור

(ii) ויכול להיות אשר אף רש"י הרגיש בזה בהא דמדגיש אשר אונס ומפתה ילפינן אהדדי

(ד) תירוצ של רמב"ן

(i) ריבויא מצי קאי אף למפותה יתומה

(ii) באופן דיתומה אכתי קטנה היא ולא מציא מחיל

(ה) שים לב

(i) תירוצו של רמב"ן אתיא כרבנן דאית להו בדף כט. דאיכא קנס לקטנה

(ii) ולא כר' מאיר דאית לי' התם דליכא קנס לקטנה

סוגיא דהורתה ולידתה שלא בקדושה חלק א' – תוספות ד"ה אם כן בישראל

לשון מהרש"א

תוס' בד"ה אם כן בישראל כו' ת"ל מבישראל ואף על גב דלגבי מיתה כתיב מ"מ כו' עכ"ל לכאורה מי הכריחם לזה בתירוצם דהא לפי תמיהת רשב"א דנימא אהני ליה שלא ילקה כו' ע"כ אית לך למימר אף על גב דלגבי מיתה כתיב גמרינן מיניה לענין מלקות וכסף ויש ליישב דלפי תמיהת רשב"א דלא אסיק אכתי אדעתיה מייעוטא דבתולת ישראל לא הוה צריך לראיה דע"כ בישראל אתי למעט נמי מלקות וכסף דאל"כ מגלן למעט קנס מדכתיב ומתה דאימא לענין קנס ומלקות דליכא מייעוטא כלל וחייב אפילו בהורתה ולידתה [שלא] בקדושה אלא דאצטריך ומתה לגופיה לרבות למיתה משום דאיכא גבי מיתה מייעוטא דבישראל אלא ע"כ דמייעוטא דבישראל אתי נמי למלקות וקנס דהשתא שפיר מדמרבה מיתה ולא מרבה נמי קנס ומלקות ע"כ דאפילו בהורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה נמי אימעיט אבל השתא לפי תירוץ ר"י דאסיק אדעתיה דכתיב בתולת ישראל גבי מלקות וקנס אינו מוכרח לומר דבישראל אתי נמי למעט קנס ומלקות וע"כ הוצרכו לזה לראייה מדלקמן דגמרינן מינה ודו"ק

(1) הקדמה

(א) בעל הוה מוציא שם רע היכא דלאחר נישואין טען אשר אשתו זנתה באירוסין

(ב) בפסוק לגבי קנס ומלקות למוציא שם רע כתיב

(i) אם שקר הי' הדבר

(1) וענשו אותו מאה כסף ... כי הוציא שם רע על בתולת ישראל

(2) ואף מילקי לקי

(ג) בפסוק לגבי סקילה לאשה כתיב

(i) אם אמת הי' הדבר

(1) וסקלוה ומתה כי עשתה נבלה בישראל

(2) משנה כמבואר בגמרא

(א) לגבי הוצאת שם רע לאשה שהיתה הורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה

(i) אם שקר הי' הדבר ליכא קנס ומלקות

(ii) אם אמת הי' הדבר הרי היא בסקילה

(ב) לגבי הוצאת שם רע לאשה שהיתה הורתה ולידתה שלא בקדושה

(i) ליכא קנס ומלקות וליכא נמי סקילה

(3) גמרא

(א) שאלה

(i) מנא הני מילי

(ב) תשובה

(i) לגבי הורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה

- (1) אם אמת הי' הדבר
- (א) הרי היא בסקילה מריבוי של "ומתה" בקרא דסקילה
- (2) אם שקר הי' הדבר ליכא קנס ומלקות
- (א) משום דלמיתה נתרבתה ולא לקנס
- (ii) לגבי הורתה ולידתה שלא בקדושה
- (1) אם אמת הי' הדבר
- (א) אינה בסקילה דאימעוט מן "בישראל" בקרא דסקילה
- (ב) "דאי לאו הכי בישראל מאי אהני לי"
- (2) אם שקר הי' הדבר
- (א) ליכא קנס ומלקות בדרך כל שכן מן הורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה

(4) תוספות

- (א) הקדמה לקושיית רשב"א כמבואר במהרש"א
- (i) חלק א'
- (1) אלו לא הי' מיעוט של "בישראל" ולא הי' ריבוי של "ומתה"
- (2) הוינו נוקטין דיש סקילה וקנס ומלקות אפילו להורתה ולידתה שלא בקדושה
- (3) דמהיכי תיתי דשונין דיניהן מן בת ישראל
- (ii) חלק ב'
- (1) היינו טעמא דאיצטריך ריבויא של "ומתה" להורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה
- (2) משום דאי לאו ריבוי זה הוינו נוקטין אשר סקילה דידה אימעוט מן "בישראל"
- (3) ומכל שכן אשר הורתה ולידתה שלא בקדושה נמי אימעוט מן "בישראל"
- (iii) חלק ג'
- (1) עכשיו
- (א) כיון דגמרא אית לה
- (i) דליכא קנס ומלקות להורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה
- (ii) משום דלמיתה נתרבתה ולא לקנס
- (2) מובן
- (א) אשר "בישראל" הגם דכתיב בקרא דסקילה באם אמת הי' הדבר
- (ב) לא זו בלבד
- (i) דממעט מיתה בקרא דסקילה לגבי הורתה ולידתה שלא בקדושה
- (ii) משום דריבויא של ומתה לא אתיא אלא לרבות הורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה
- (ג) אלא אף זו

- (i) דממעט קנס ומלקות אפילו להורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה הגם דכתיבי בקרא דקנס ומלקות
- (ii) כיון דלקנס ומלקות ליכא ריבוי להפריך מיעוט זה אפילו לאשה זו
- (ב) קושיית רשב"א
- (i) אמאי אמרו אשר
- (1) "ומתה" מרבה למיתה דיקא הורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה
- (2) "דאי לאו הכי בישראל מאי אהני לי"
- (ii) הרי קבענו אשר "בישראל" אהני למעט קנס ומלקות
- (5) הקדמה להמשך תוספות
- (א) חלק א'
- (i) "בתולת גרים" משמעו
- (1) בין אשה שהורתה ולידתה שלא בקדושה
- (2) בין אשה אשר הורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה
- (ב) חלק ב'
- (i) ברייתא דתני אמי
- (1) מן "בתולת ישראל" דכתיב בקרא דקנס ומלקות
- (2) דרשינן דליכא קנס ומלקות לבתולת גרים כלומר אפילו להורת שלא בקדושה ולידתה בקדושה
- (ג) חלק ג'
- (i) רב אחא בר רבא אית לי' אשר לגבי מוציא שם רע ילפינן אהדדי
- (ii) כלומר
- (1) מציינו למילף דיני סקילה מן קרא דקנס ומלקות
- (2) ומציינו למילף דיני קנס ומלקות מן קרא דסקילה
- (6) המשך תוספות חלק א'
- (א) תירוץ ר"י לקושיית רשב"א
- (i) כיוון דברייתא דתני אמי ממעט קנס ומלקות מן "בתולת ישראל" אף להורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה
- (ii) נמצא
- (1) דליכא למימר אשר "בישראל" בקרא דסקילה איצטריך למעט קנס
- (2) ולכן מוכרח אשר
- (א) מן "בישראל" אימעוט הורתה ולידתה שלא בקדושה מן סקילה
- (ב) דאי לאו הכי "בישראל" מאי אהני לי"
- (7) המשך תוספות חלק ב'

(א) אי לאו קושיית רשב"א ותירוץ ר"י

(ב) הוינן מקשין

(i) מאחר דקבענו מן הך דרב אחא בר רבא אשר קראי דקנס וסקילה ילפינן מהדדי

(ii) למה לי בתולת ישראל בקרא דקנס וסקילה למילף דליכא קנס ומלקות להורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה

(iii) הרי מצינן למילף דליכא קנס ומלקות מן בישראל דכתיב לגבי סקילה

(ג) ברם לקושיית רשב"א ולתירוץ ר"י אתא שפיר

(i) דאי לאו בתולת ישראל הי' צודק רשב"א בקושייתו אשר בישראל איצטרכי לן למעט קנס ומלקות

(ii) ואז הי' צודק רשב"א אשר

(1) הוינו אומרים דאיכא סקילה אפילו להורתה ולידתה שלא בקדושה

(2) דאז לא היינו יכולין לומר דמוכרח אשר "בישראל" אהני לן למעט סקילה זו

(8) מהרש"א

(א) קשיא

(i) למה הוצרך ר"י למיסמך על הך דרב אחא בר רבא למיפק דילפינן אהדדי

(ii) הרי

(1) במהלך קושיית רשב"א כבר קבענו דמוכרח דילפינן אהדדי

(2) כדי שנוכל למיסמך על "בישראל" בקרא דסקילה למילף דליכא קנס ומלקות להורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה ולהורתה ולידתה של בקדושה

(ב) תירוץ

(i) הוכחה זו ליתא לאחר שתירץ ר"י לקושיית רשב"א וביאר דסמכינן על בתולת ישראל בקרא דקנס ומלקות למעט קנס ומלקות באופנים אלו

סוגיא דהורתה ולידתה שלא בקדושה חלק ב' – תוספות בא"ד ולא תיקשי רע

לשון מהרש"א

בא"ד ולא תקשי נמי אמאי אצטריך בתולת ישראל כו' דהא לא ילפינן מהדדי עכ"ל
ודברי ר"י דלעיל סותרין זה שכתב דגמרינן מהדדי וכתב מהרש"ל שכתבו לעיל וכאן
לרווחא דמלתא ע"ש והוא דחוק ויותר נ"ל דזהשתא א"ש כו' שכתבו התוס' לעיל אינן
מדברי ר"י ודו"ק

(1) הקדמה

(א) לגבי בעל שהוציא שם רע לאחר נישואין וטען אשר אשתו זינתה באירוסין

(i) בקרא דקנס ומלקות כתיב דאם שקר הי' הדבר

(1) וענשו אותו מאה כסף ... כי הוציא שם רע על בתולת ישראל

(2) ואף מילקי לקי

(ii) בקרא דסקילה כתיב אם אמת הי' הדבר

(1) וסקלוה ומתה כי עשתה נבלה בישראל

(2) גמרא

(א) רב אחא בר רבא

(i) ילפינן מקרא דקנס ומלקות דליכא קנס למוציא שם רע לקטנה

(ii) פרטי לימוד זה אינן מעניננו עכשיו

(3) תוספות ד"ה הא לאו הכי

(א) קושיית ר"י

(i) אמאי לא ילפינן דליכא קנס לקטנה מקרא דסקילה

(ב) תירוץ

(i) לא ילפינן מהדדי

(4) מהרש"א

(א) קשיא

(i) הרי קבענו לר"י בתד"ה אם כן דאכן ילפינן מהדדי

(ב) תירוץ

(i) הני דברי תוספת לעיל אינן מדברי ר"י

סוגיא דהורתה ולידתה שלא בקדושה חלק ג' – ותד"ה המוציא שם רע

לשון מהרש"א

בד"ה המוציא שם רע כו' פחותה מבת ג' יש לה קנס כו' עכ"ל היינו קנס דאונס ומפתה דהתם לא כתיב מיעוטא דבישראל וק"ל

(1) ברייתא דתני אמי

(א) מן קרא של "בתולת ישראל" ילפינן דלית קנס ומלקות דמוציא שם רע לבתולת גרים

(ב) פרטי לימוד זה אינן מעניינינו

(2) תוספות ד"ה המוציא שם רע

(א) גיורת פחותה מבת ג' שנים יש לה קנס

(3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) הרי קבענו דליכא קנס ומלקות לבתולת גרים

(ב) תירוץ

(i) דברי תוספות דאיכא קנס לגיורת פחותה מבת ג' שנים

(1) לא איירי בקנס ומלקות דמוציא שם רע

(2) אלא איירי בקנס דאונס ופיתוי דהתם לא כתיב מיעוטא של [בתולת] ישראל

סוגיא דהורתה ולידתה שלא בקדושה חלק ד' – תוספות ד"ה הא לאו הכי

לשון מהרש"א

בד"ה הא לאו כו' ל"ק מידי לרבנן מנ"ל דמחייבי סקילה בבא על הקטנה כו' עכ"ל הכי אמרינן בפרק ארבע מיתות לרבנן דמחייבי קנס באונס ומפתה מחייבי נמי סקילה בבא על קטנה מאורסה ורצה לומר אי הוי איירי קרא בבת עונשין דוקא לגבי חיוב דידיה לענין קנס דמאה כסף משום דגמרינן ליה ממיתה או דקרא איירי בגדולה דוקא היאך מחייבי ליה רבנן סקילה לדידיה בבא על הקטנה אלא ע"כ דאית לן למימר דלגבי חיוב דידיה לא איירי קרא דוקא בגדולה אלא דפריך דע"כ משום חסרון ה' אינו מבוטל משמעות נערה דהוי גדולה ומשני אלא כאן נערה הא כ"מ כו' ללמד בעלמא כגון באונס ומפתה ודו"ק:

(1) הקדמה א'

(א) פרשת מוציא שם רע עוסקת

(i) בבעל אשר לאחר נשואין הוציא שם רע אשר אשתו זינתה באירוסין

(ii) ודאין נמי

(1) בעונש קנס ומלקות לבעל אם שקר ה' הדבר

(2) ובדין סקילה לאשה אם אמת ה' הדבר

(ב) פרשת נערה מאורסה עוסקת

(i) באשה שזינתה באירוסין בדליכא הוצאת שם רע

(ii) ומלמדת עונש סקילה בין לבועל בין לאשה

(2) הקדמה ב'

(א) בפרשת מוציא שם רע

(i) בקרא דקנס ומלקות כתיב נערה מלא

(ii) בקרא דסקילה כתיב נער חסר

(3) גמרא

(א) מימרא דריש לקיש

(i) הא דכתיב נערה מלא לגבי קנס

(ii) מיעוטא הוא ללמד דליכא קנס למוציא שם רע על הקטנה

(ב) קשיא דרב אחא בר רבא

(i) אף בלאו נערה מלא הוינא יודע דליכא קנס לקטנה במוציא שם רע

(ii) דהרי קרא דסקילה מוכרח דלא מדובר בקטנה שאינה בת עונשין

(ג) תירוץ

(i) "אלא כאן נערה (מלא) הא כל מקום שנאמר נער (חסר) אפילו קטנה במשמע"

(4) תוספות כמבואר במהרש"א – הי לך ב' מהלכים בקושיית רב אחא בר רבא

(א) מהלך א' בקושיית רב אחא בר רבא

(i) חלק א'

(1) מדמין עונש קנס לבעל באם שקר הי' הדבר לעונש מיתה לאשה באם אמת הי' הדבר

(2) ולכן

(א) מחמת דליכא עונש מיתה היכא דהוציא שם רע על הקטנה ואמת הי' הדבר

(ב) ליכא נמי עונש קנס לבעל היכא דהוציא שם רע על הקטנה ושקר הי' הדבר

(ii) חלק ב'

(1) ולכן מקשי רב אחא בר רבא

(2) אמאי איצטריך ריש לקיש למיסמך על הא דכתיב נערה (מלא) בקרא דקנס למילף דלית

עונש קנס לבעל היכא דהוציא שם רע על הקטנה ושקר הי' הדבר

(ב) מהלך ב' בקושיית רב אחא בר רבא

(i) חלק א'

(1) מדמין קרא דקנס לקרא דסקילה

(2) ולכן

(א) מחמת דקרא דסקילה לאשה מוכרח דמדובר דיקא באשה גדולה בת עונשין

(ב) קרא דקנס לבעל נמי מדובר דיקא באשה גדולה

(ii) חלק ב'

(1) ולכן מקשה רב אחא בר רבא

(2) אמאי איצטריך ריש לקיש למיסמך על נערה (מלא) בקרא דקנס למילף דלית עונש קנס

לבעל אם הוציא שם רע על קטנה ושקר הי' הדבר

(ג) תירוץ דגמרא לב' מהלכים הללו

(i) אין הכי נמי אשר כבר נודע לן במוציא שם רע על דליכא קנס לקטנה אף בלאו נערה (מלא)

(ii) ולא משתמתש ריש לקיש בנערה (מלא) בקרא דקנס אלא למילף באם אינו ענין אשר בכל

התורה כולה נער (חסר) אף קטנה במשמע

(5) הקדמה לקושיית תוספות על ב' מהלכים אלו

(א) רבנן במסכת סנהדרין אית להו

(i) לגבי אונס ופיתוי של נערה שאינה מאורסה או קטנה שאינה מאורסה

(1) הגם דליכא עונש מיתה לא לבעל ולא לאשה

(2) ברם איכא עונש קנס לאונס ומפתה בין באשה נערה בין באשה קטנה

(ii) השתא

(1) מדמסקינן לרבנן אשר אונס ומפתה משלמין קנס אפילו באונס ופיתוי של קטנה

(2) גמרינן נמי אשר

(א) בועל קטנה מאורסה נידון במיתה

(ב) הגם דקטנה גופה אינה בת עונשין ואינה במיתה

6) המשך תוספות – קושיות לב' מהלכים דלעיל

(א) קושיא למהלך א'

(i) רבנן במסכת סנהדרין הוי להו למימר לגבי קטנה מאורסה דליכא עונש מיתה לבועל מחמת דליכא עונש מיתה לקטנה

(ב) קושיא למהלך ב'

(i) רבנן במסכת סנהדרין הוי להו למימר

(1) מאחר דקרא דסקילה לאשה מאורסה מדובר דיקא באשה גדולה

(2) אף לגבי מיתת בועל מדובר אותו קרא דיקא באשה גדולה

(ג) עכשיו

(i) מכח קשיות אלו מוכרח

(ii) שלא כמהלך א'

(1) דלא מדמין עונש בעל לעונש אשה

(iii) ושלא כמהלך ב'

(1) דיכול להיות אשר קרא משתעי אף בקטנה לגבי עונש בעל אף על גב דמשתעי דיקא בגדולה לגבי עונש אשה

7) מהלך ג' בקושיית רב אחא בר רבא כמבואר בתוספות

(א) הכי מקשה רב אחא בר רבא

(i) אמאי אית לי' ריש לקיש

(1) דאלו הוה כתיב כתיב נער (חסר) לגבי קנס

(2) היינו אומרים באם שקר הי' הדבר משלם קנס אף לקטנה

(ii) הרי

(1) בקרא דסקילה למוציא שם רע כתיב נער חסר

(2) ואפילו הכי דוקא בגדולה איירי דהרי קטנה אינה בת עונשין

(3) הרי דלא מבוטל משמעות גדולה הגם דכתיב נער חסר

(ב) וקא מתרצי בגמרא

(i) דאין הכי נמי

(1) דלגבי הוצאת שם רע לא מבוטל משמעות גדולה בקרא דסקילה מחמת דכתיב נערה חסר

(2) דהרי אי אפשר לה בסקילה מחמת דאינה בת עונשין

(ii) אלא ריש לקיש משמיענו דבעלמא היכא דכתיב נער חסר אף קטנה במשמע

(1) "ובעלמא" משמעו היכא דליכא משמעות גדולה מחמת דלא מדובר בעונשה של אשה

(2) כגון לרבנן באונס ומפתה דכתיב בהו נער חסר

תוספות ד"ה הא כל מקום

לשון מהרש"א

בד"ה הא כל מקום כו' נימא לר"מ דוקא באונס ומפתה דגלי קרא גלי אבל בכ"מ נדרוש
כו' עכ"ל סמכו עצמם אהא דפרק ד' מיתות דאמרינן לרבי מאיר דליכא סקילה לבא על
הקטנה וק"ל

דף מה.

תוספות ד"ה אמר רבא

לשון מהרש"א

ד"ה אמר רבא כו' ואילו מוציא ש"ר כה"ג שזינתה אחר נישואין כו' והשתא א"ש הא דלא נקט בברייתא באו לה עדים בבית חמיה כו' עכ"ל ק"ק דלפירושו נמי תקשי לפלוג בדידיה לאסוקי לעיל באו לה עדים בבית חמיה שזינתה תחתיו והוציא שם רע סוקלין אותה על שער העיר ולא ה"ל למנקט במציעתא באו לה עדים בבית אביה כו' ויש ליישב דניחא ליה למיפלג וליתני כולה בזינתה בבית אביה ודו"ק:

(1) הקדמה א'

(א) נשואה שזינתה בחנק

(ב) נערה מאורסה שזינתה בסקילה

(ג) בוגרת שזינתה בחנק אפילו היכא דזינתה באירוסין

(2) הקדמה ב'

(א) לשיטת תוספות

(i) עיקר דין מוציא שם רע מדובר בבעל שטוען לאחר נישואין אשר אשתו זינתה באירוסין ומביא עדים להעיד כטענתו

(ב) לשיטת רבינו שמואל

(i) עיקר דין מוציא שם רע מדובר בבעל שטוען לאחר נישואין ומביא עדים אשר אשתו זינתה

(א) או באירוסין

(ב) או לאחר שנכנסה לחופה בדאכתי לא נבעלה לבעל

(3) הקדמה ג'

(א) היכא דבעל לאחר נישואין מברר בעדים אשר אשתו זינתה באירוסין

(i) אז

(1) כיון דאיכא דין מוציא שם רע בין לתוספות בין לרבינו שמואל

(2) הרי היא בסקילה בין לתוספות בין לרבינו שמואל

דין לשיטת רבינו שמואל	דין לשיטת תוספות	אשר זינתה	מוציא שם רע	1
סקילה	סקילה	באירוסין		

(ב) היכא דבעל לאחר נישואין מברר בעדים אשר אשתו זינתה לאחר שנכנסה לחופה בדאכתי לא נבעלה לבעל

(i) אז

(1) לתוספות דאית להו דליכא דין מוציא שם רע

(א) תידון בחנק כדין נשואה שזינתה

(2) לרבינו שמואל דאית לי' דאיכא דין מוציא שם רע

(א) תידון בסקילה

דין לשיטת רבינו שמואל	דין לשיטת תוספות		זינתה			
סקילה	סקילה		באירוסין		מוציא שם רע	1
סקילה	בחנק		לאחר שנכנסה לחופה ולא נבעלה		מוציא שם רע	2

(4) הקדמה ד'

(א) שאלה

(i) איפה סוקלין אותה בהוצאת שם רע אשר זינתה באירוסין

(ב) תשובה

(i) בפתח בית אביה למימר "ראו בנים שגדלתם"

(ג) שאלה

(i) איפה סוקלין אותה לרבינו שמואל בהוצאת שם רע אשר זינתה לאחר שנכנסה לחופה בדאכתי לא נבעלה

(ד) תשובה

(i) בשער העיר ולא בפתח בית אביה

(ii) דמשום דלא זינתה בבית אביה ליכא למימר ראו בנים שגדלתם

דין לשיטת רבינו שמואל	דין לשיטת תוספות		זינתה			
סקילה בבית אביה	סקילה בבית אביה		באירוסין		מוציא שם רע	1
סקילה בשער העיר	בחנק		לאחר שנכנסה לחופה ולא נבעלה		מוציא שם רע	2

(5) הקדמה ה'

(א) שאלה

(i) בדין מוציא שם רע

(1) האם מעידין בבית אביה לפני נשואין

(2) או דמעידין בבית חמ' לאחר נשואין

(ב) תשובה

(i) קבענו דבהוצאת שם רע איצטריך שיטעון בעל לאחר נישואין אשר אשתו זינתה

(ii) ולכן בפשיטות מעידין בבית חמ' לאחר נישואין

(ג) קשיא

(i) הרי אלו זינתה לאחר נישואין היתה נידונת בחנק

(ii) ונימא הואיל דאישתני דינא אישתני קטלא

(ד) תירוק

(i) הא גופא דאיכא דין מוציא שם רע מוכיח דלגבי הוצאת שם רע לא אמרינן מדאשתני דינא אישתני קטלא

(6) הקדמה ו'

(א) בין לתוספות בין לרבינו שמואל

(i) עיקר דין נערה מאורסה היינו היכא

(1) דבלי הוצאת שם רע

(2) מעידים עדים בבית אביה לפני נשואין אשר זינתה באירוסין

(7) הקדמה ז'

(א) שאלה לגבי נערה מאורסה

(i) מי איכא דין נערה מאורסה היכא

(1) דבלי הוצאת שם רע

(2) מעידים עדים בבית חמ' לאחר נישואין אשר זינתה באירוסין

(ב) תשובה

(i) תוספות ס"ל דתידון בהנך

(1) דשלא כבהוצאת שם רע

(2) שאני נערה מאורסה דאמרינן מדאשתני דינא אישתני קטלא

(ii) רבינו שמואל ס"ל דתידון בסקילה

(1) דאף לגבי נערה מאורסה לא אמרינן מדאשתני דינא אישתני קטלא

(8) הקדמה ח'

(א) שאלה

(i) איפה סוקלין לנערה מאורסה

(ב) תשובה

(i) בפתח שער העיר

	מתי באו עדים	אשר זינתה	דין לשיטת תוספות	דין לשיטת רבינו שמואל
1	מוציא שם רע	בבית חמי' לאחר שנשאת	באירוסין	סקילה בבית אביה דלא אמרינן דאישתני קטלא
2	מוציא שם רע	בבית חמי' לאחר שנשאת	לאחר שנכנסה לחופה ולא נבעלה	בחנק
3	לית דין מוציא שם רע אלא יש לה דין נערה מאורסה כבשורה 4	אלו באו בבית אביה לפני שניסת		סקילה בשער העיר
4	נערה מאורסה	בבית אביה דלא אישתני דינה	באירוסין	לא
5	נערה מאורסה	בבית חמי' דאישתני דינה	באירוסין	לא

9) הקדמה ט'

(א) שאלה

(i) האיך דנין לגבי הוצאת שם רע באשה שנתבגרה לפני שבאו עדים

(1) האם אומרים "מדאשתני גופה אישתני קטלא"

(2) כלומר

(א) דכיון דאלו זינתה עכשיו בבגרה היתה נידונה בחנק

(ב) לכן תידון נמי בחנק כל זמן שלא עמדה בדין להוצאת שם רע לפני שבגרה

(ב) תשובה

(i) תידון בסקילה

(ii) דלגבי מוציא שם רע לא אמרינן מדאשתני גופה אישתני קטלא

10) הקדמה י'

(א) שאלה

(i) האם אומרים מדאישתני גופה אישתני קטלא לגבי נערה מאורסה

(ב) תשובה

(i) כן ותידון בחנק

11) בקיצור

טבלא א'						
	מתי באו עדים	אשר זינתה	האם נתבגרה כשבאו עדים	דין לשיטת תוספות	דין לשיטת רבינו שמואל	
1	מוציא שם רע	בבית חמ' לאחר שנשאת דכבר אישתני דינה	באירוסין	לא	סקילה בבית אביה דלא אמרינן דאישתני קטלא	סקילה בבית אביה דלא אמרינן דאישתני קטלא
2	מוציא שם רע	בבית חמ' לאחר שנשאת דכבר אישתני דינה	לאחר שנכנסה לחופה ולא נבעלה	לא	בחנק	סקילה בשער העיר
3	לית דין מוציא שם רע אלא יש לה דין נערה מאורסה כבשורה 4	אלו באו בבית אביה לפני שניסת				
4	נערה מאורסה	בבית אביה דלא אישתני דינה	באירוסין	לא	סקילה בשער העיר	סקילה בשער העיר
5	נערה מאורסה	בבית חמ' דאישתני דינה	באירוסין	לא	בחנק דאמרינן דאישתני קטלא	סקילה בשער העיר דלא אמרינן דאישתני קטלא
6	נערה מאורסה	בבית חמ' דאישתני דינה	לאחר שנכנסה לחופה ולא נבעלה	לא	בחנק	בחנק
7	נערה מאורסה	בכל אופן		כן נתבגרה לפני שבאו עדים ואישתני גופה	בחנק דאמרינן דאישתני גופה אישתני קטלא	בחנק דאמרינן דאישתני גופה אישתני קטלא
8	מוציא שם רע			כן נתבגרה לפני שבאו עדים ואישתני גופה	דין שלה כאלו לא נתבגרה דלא אמרינן דאישתני גופה אישתני קטלא	דין שלה כאלו לא נתבגרה דלא אמרינן דאישתני גופה אישתני קטלא

(12) ברייתא דשילא

(א) רישא

(i) כבשורה 1 בטבלא

(1) בעל שהוציא שם רע לאחר נשואין ובאו לה עדים בבית חמ' דזינתה באירוסין

(2) תידון בסקילה בפתח בית אביה

רישא דברייתא דשילא						
	מתי באו עדים	אשר זינתה	האם נתבגרה כשבאו עדים	דין לשיטת תוספות	דין לשיטת רבינו שמואל	
1 רישא	מוציא שם רע	בבית חמ' לאחר שנשאת דכבר אישתני דינה	באירוסין	לא	סקילה בבית אביה דלא אמרינן דאישתני קטלא	סקילה בבית אביה דלא אמרינן דאישתני קטלא

(ב) מציעתא

(i) כבשורה 4 בטבלא

(1) לא הוציא בעל שם רע ובאו עדים בבית אביה אשר זינתה באירוסין

(2) סוקלין אותה בשער העיר כדין נערה מאורסה

ריש ומציעתא דברייתא דשילא						
מתי באו עדים	אשר זינתה	האם נתבגרה כשבאו עדים	דין לשיטת תוספות שמואל	דין לשיטת רבינו		
בבית חמי' לאחר שנשאת דכבר אישתני דינה	באירוסין	לא	סקילה בבית אביה דלא אמרינן דאישתני קטלא	סקילה בבית אביה דלא אמרינן דאישתני קטלא	1	רישא
בבית אביה דלא אישתני דינה	באירוסין	לא	סקילה בשער העיר	סקילה בשער העיר	4	מציעתא

(ג) סיפא

(i) כבשורה 7 בטבלא

(1) לא הוציא בעל שם רע והעידו עדים לאחר שבגרה אשר זינתה באירוסין

(2) תידון בחנק דבדין נערה מאורסה אמרינן מדאישתני גופה אישתני קטלא

ברייתא דשילא כולה						
מתי באו עדים	אשר זינתה	האם נתבגרה כשבאו עדים	דין לשיטת תוספות שמואל	דין לשיטת רבינו		
בבית חמי' לאחר שנשאת דכבר אישתני דינה	באירוסין	לא	סקילה בבית אביה דלא אמרינן דאישתני קטלא	סקילה בבית אביה דלא אמרינן דאישתני קטלא	1	רישא
בבית אביה דלא אישתני דינה	באירוסין	לא	סקילה בשער העיר	סקילה בשער העיר	4	מציעתא
בכל אופן		כן ואישתני גופה	בחנק דאמרינן דאישתני גופה אישתני קטלא	בחנק דאמרינן דאישתני גופה אישתני קטלא	7	סיפא

(13) תוספות

(א) קשיא לשיטת תוספות

(i) כדי להציג אופן חנק בסיפא

(ii) לפלוג וניתני בדידה

(1) כלומר דברייתא הוי לה להציג אותו אופן דשורה 5

(2) דהיינו

(א) דומיא דרישא דאתיא כבשורה 1 כשבאו עדים בבית חמי'

(ב) בשינוי חדא

(i) אשר בעוד דרישא מדובר בהוצאת שם רע

(ii) שאני שורה 5 דמדובר בנערה מאורסה בדליכא הוצאת שם רע

(3) ואשר לשיטת תוספות תידון בחנק דאישתני דינא אישתנא קטלא

מתי באו עדים	אשר זינתה	האם נתבגרה כשבאו עדים	דין לשיטת תוספות שמואל	דין לשיטת רבינו		
בבית חמי' לאחר שנשאת דכבר אישתני דינה	באירוסין	לא	סקילה בבית אביה דלא אמרינן דאישתני קטלא	סקילה בבית אביה דלא אמרינן דאישתני קטלא	1	רישא
בבית חמי' דאישתני דינה	באירוסין	לא	בחנק דאמרינן דאישתני קטלא	בחנק דאמרינן דאישתני קטלא	5	סיפא

(ב) שים לב

(i) אשר לשיטת רבינו שמואל לא קשה מידי

(ii) דהרי קבענו בשורה 5 לרבינו שמואל אשר

(1) אף נערה מאורסה תידון בסקילה בבאו עדים בבית חמי'

(2) דאף לנערה מאורסה לא אמרינן דאישתני דינא אישתני קטלא

(14) מהרש"א

(א) אולם לרבינו שמואל אכתי מצינו להקשות ככה:

(i) קשיא

(1) להציג אופן במציעתא אשר סוקלין לאשה בשער העיר

(2) אמאי איצטריך לברייתא להציג אופן של שורה 4 בטבלא

(א) בדליכא הוצאת שם רע ובאו עדין בבית אביה

(ב) דהיינו שלא כרישא דמדובר בהוצאת שם רע ובאו עדים בבית חמי'

(3) הרי מציא למיפלג ולמיתנה בדידה כבשורה 2 בטבלא

(א) דמדובר בהוצאת שם רע ובאו עדים בבית חמי'

(ב) ברם העידו אשר זינתה תחתיו לאחר שנכנסה לחופה ולא נבעלה

(4) דלרבינו שמואל סוקלין אותה בשער העיר

		מתי באו עדים	אשר זינתה	האם נתבגרה כשבאו עדים	דין לשיטת רבינו שמואל
1 רישא	מוציא שם רע	בבית חמי' לאחר שנשאת דכבר אישתני דינה	באירוסין	לא	דין לשיטת רבינו שמואל
2 מציעתא	מוציא שם רע	בבית חמי' לאחר שנשאת דכבר אישתני דינה	לאחר שנכנסה לחופה ולא נבעלה	לא	דין לשיטת רבינו שמואל

(ב) תירוץ

(i) עדיף לה לגמרא לאוקמה בין לרישא בין למציעתא באופן דהעידו עדים שזינתה באירוסין

דף מה:

רש"י ד"ה והוא שבעל תוספות ד"ה ללקות ובא"ד אף על גב

לשון מהרש"א

בפרש"י בד"ה והוא שבעל כראב"י כו' לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו ומלקות דמוציא ש"ר חידוש כו' עכ"ל דבעל נמי לאו שאין בו מעשה הוא בעבירה שהוא מוציא ש"ר ואפ"ה לוקין עליו מויסרו דחידוש הוא ולא גמרינן מיניה בעלמא כדאמרינן בפ"ק דמכות מיהו ק"ק לר"י דס"ל דאינו חייב עד שישכור עדים אמאי קרי ליה לאו שאין בו מעשה דהא ע"י מעשה שנותן שכר לעדים נעשה העבירה ודו"ק:

בד"ה ר"י אומר ללקות כו' ונראה לר"ת דלוקה היינו מכות מרדות לכ"ע והא כו' עכ"ל מיהו אין זה מספיק דאף לפירוש ר"ת אכתי המקשה דלא אסיק אדעתיה לומר דלוקה מ"מ היינו מכות מרדות ע"כ הא דלוקה אפילו בלא בעל היינו משום לא תלך רכיל תקשי ליה כל הני קושיות שהקשה ר"ת ויש ליישב בקצת דהמקשה הכא לא ידע הא דאסיק לקמן אזהרה למוציא שם רע משום לא תלך רכיל והא דלמדנו יסרו מויסרו כו' ודו"ק:

בא"ד ואף על גב דלר"י בעלמא לאו שאין בו מעשה כו' הכא שאני דגלי קרא דלא לקי אלא דוקא כשבעל כו' עכ"ל וכן צ"ל גם לפ"ה אליבא דרב נתמן אלא דלפי' ר"ת צ"ל כן גם לרב פפא וק"ל:

(1) ברייתא א' דף מו.

(א) מוציא שם רע אם שקר ה' הדבר לוקה ונותן מאה סלע

(ב) ר' אליעזר בן יעקב

(i) עבירה דמוציא שם רע ליתא אלא כשבעל

(ii) ומובן דליכא מלקות וקנס אלא כשבעל

(2) ברייתא ב' לאיכא דאמרי

(א) תנא קמא

(i) המוציא שם רע לוקה ונותן מאה סלע והוא שבעל

(ב) ר' יהודה

(i) ללקות לוקה מכל מקום

(3) גמרא כמבואר ברש"י

(א) תנא קמא ור' יהודה דברייתא ב'

(i) תרוייהו בשיטת ר' אליעזר בן יעקב אזלי דלית עבירה דמוציא שם רע אלא כשבעל

(ii) ולכן מודה ר' יהודה לתנא קמא דאינו נותן מאה סלע אלא כשבעל

(ב) ברם לר' יהודה מילקי לקי אפילו כשלא בעל

(i) משום דבין כשבעל בין כשלא בעל

(1) האי מלקות אינו מטעם עבירה דמוציא שם רע

(2) אלא

(א) משום לאו דלא תלך רכיל

(ב) אשר לאו זה איתי' אפילו כשלא בעל דהרי על כל פנים הולך רכיל

ג) קשיא

(i) הרי לא תלך רכיל לאו שאין בו מעשה הוא

ד) תירוץ

(i) ר' יהודה אית לי' דלוקין אף על לאו שאין בו מעשה

ה) קשיא

(i) מאי טעמא דתנא קמא דאינו לוקה אלא כשבעל

ו) תירוץ

(i) לתנא קמא אכן לוקה מטעם ויסרו דכתיב לגבי עבירה דמוציא שם רע

(ii) וקבענו אשר אף תנא קמא בתר ר' אליעזר בן יעקב אזיל אשר עבירה דמוציא שם רע איתא דיקא כשבעל

ז) קשיא

(i) אמאי פליג תנא קמא אר' יהודה ולית לי' דחייב מלקות משום לא תלך רכיל

ח) תירוץ

(i) תנא קמא אית לי' דלאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו

4) רש"י

א) קשיא

(i) אם כן דתנא קמא אית לי' דלאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו

(1) אמאי אמרת דלתנא קמא לוקה כשבעל מכה ויסרו אותו דכתיב גבי לאו של הוצאת שם רע

(2) הרי אף הוצאת שם רע לאו שאין בו מעשה הוא

ב) תירוץ

(i) מהא דכתיב ויסרו אותו לגבי עבירה דמוציא שם רע

(ii) גמרינן דמוציא שם רע חידוש הוא אשר מלקין אותו אף על לאו שאין בו מעשה

5) מהרש"א

א) קשיא לרש"י

(i) לישני רש"י אשר בעילה גופה מעשה חשיבא

ב) תירוץ

(i) בעילה זו לאו מעשה היא לגבי הוצאת שם רע

(ii) דהרי יכולין להוציא שם רע בלי בעילה

ג) קשיא

(i) קובעים בבדייתא להלן אשר כדי ליחייב על הוצאת שם רע

(ii) איצטריך שישכור עדים להעיד בשקר

(ד) ולישני רש"י דההיא שכירה מעשה חשיב לילקי עליו

(6) ברייתא ג'

(א) ר' יהודה אית לי' דבעל לוקה לא בעל אינו לוקה

(7) גמרא

(א) קשיא

(i) הרי ברייתא ב' וברייתא ג' סתרי אהדדי

(1) דבברייתא ב' קבענו לר' יהודה דלוקה אפילו כשלא בעל

(2) ובברייתא ג' קתני לר' יהודה דלא בעל אינו לוקה ומסתמא היינו טעמא

(א) דס"ל כתנא קמא דברייתא ב'

(i) דהאי מלקות מן ויסרו אותו לגבי עבירה דמוציא שם רע אתיא

(ii) ואשר בטר ר' אליעזר בן יעקב אזלינן דעבירה דמוציא שם רע ליתא אלא כשבעל

לא בעל	בעל	
לוקה מקרא דלא תלך רכיל	לוקה מקרא דלא תלך רכיל	ברייתא ב'
אינו לוקה דלית עבירה דמוציא שם רע כשלא בעל	לוקה מקרא דויסרו אותו לגבי עבירה דמוציא שם	ברייתא ג'

(ב) תירוץ דרב נחמן בר יצחק לפי הבנת רש"י

(i) הקדמה

(1) לר' יהודה

(א) מלקות דאורייתא למוציא שם רע ליתנהו אלא כשבעל

(ב) משום

(i) דמלקות דאורייתא מן ויסרו אותו אתיא אשר לר' אליעזר בן יעקב ליתניהו אלא כשבעל

(ii) אשר עבירה דמוציא שם רע ליתא אלא כשבעל

(ג) וכל היכא דלא בעל לא לקי אלא מכות מרדות דרבנן

(ii) עכשיו

(1) ברייתא ב' דקתני דלוקה אף כשלא בעל איירי במכות מרדות דרבנן

(2) ברייתא ג' דקתני דלוקה דיקא כשבעל איירי במלקות דאורייתא מקרא דויסרו אותו

(ג) תירוץ דרב פפא לפי הבנת רש"י

(i) הני ברייתות תרוייהו אית להו אשר לוקה דאורייתא מקרא דלא תלך רכיל בין כשבעל בין כשלא בעל

(ii) שאר פירוש תוספות לרב פפא אינו מעניינו

לא בעל	בעל	
מכות מרדות דרבנן	לוקה דאורייתא מן ויסרו אותו	רב נחמן בר יצחק
לוקה מדאורייתא מקרא דלא תלך רכיל	לוקה מדאורייתא מקרא דלא תלך רכיל	רב פפא

(8) תוספות

(א) הקדמה

(i) גמרא בדף מו.

(1) "לא תלך רכיל" אזהרה למוציא שם רע

(ii) ברייתא בדף מו.

(1) "ויסרו אותו" מלמד דלוקין למוציא שם רע

(ב) קושיא א' לשיטת רש"י

(i) תיקשי לרב פפא דאמרת לדידי' דמילקי לקי מקרא דלא תלך רכיל

(ii) דהרי בדף מו. איתא אשר לא תלך רכיל אינה אלא אזהרה

(ג) קושיא ב' לשיטת רש"י

(i) תיקשי לרב פפא דאמרת לדידי' דמילקי לקי מקרא דלא תלך רכיל

(ii) דהרי ברייתא בדף מו. קתני אשר ויסרו למילקי אתא

(ד) תירוץ דרבינו תם

(i) שלא כרש"י דס"ל אשר לרב פפא לקי מטעם לא תלך רכיל

(ii) בקושטא

(1) רב פפא אף הוא כר' נחמן בר יצחק ס"ל

(א) דכשלא בעל אינו לוקה אלא מכת מרדות דרבנן

(ב) ואשר מלקות דאורייתא כשבעל מבוססת על ויסרו אותו

(iii) יתר פרטי תירוץ דר"ת אינן מעניינינו

(9) מהרש"א

(א) הקדמה

(i) ניהדר למקשן דקבענו דס"ל ככה

לא בעל	בעל	
לוקה מקרא דלא תלך רכיל	לוקה מקרא דלא תלך רכיל	ברייתא ב'
אינו לוקה דלית עבירה דמוציא שם רע כשלא בעל	לוקה מקרא דויסרו אותו לגבי עבירה דמוציא שם	ברייתא ג'

(ב) השתא

(i) הני קושיות דתוספות לשיטת רש"י

(1) דהיינו

- (א) דבגמרא בדף מו. איתא אשר לא תלך רכיל אינה אלא אזהרה
- (ב) ואשר ברייתא בדף מו. אית לה אשר ויסרו למילקי אתא
- (ii) מצינו להקשות אותם למקשן כמו הדקשו נהי בי' קושיות לרב פפא
- (iii) ותירוץ דרבינו תם אינו עולה למקשן
- (iv) דאף רבינו תם יודה אשר למקשן ברייתא ב' על לא תלך רכיל קא סמיך למלקות
- (ג) תירוץ
- (i) מוכרח אשר האי מקשן לא סליק אדעת' הך ברייתא בדף מו. והך מימרא דגמרא בדף מו.
- (10) המשך תוספות כמבואר במהרש"א בא"ד ואף על גב
- (א) קשיא
- (i) לרש"י אליבא דרב נחמן בר יצחק ולתוספות אף לרב פפא
- (ii) אכן אמאי ליכא מלקות מטעם לא תלך רכיל

תוספות ד"ה סוקלין אותו

לשון מהרש"א

תוס' בד"ה סוקלין אותה על פתח שער העיר ההיא היינו עיר שסרחה בו כו' עכ"ל כך היה הגירסא לפניהם שער העיר ההיא ופירשו דהיא ר"ל עיר שסרחה בו וכדגמרינן לקמן מע"ז מיהו שער העיר גופיה במוציא ש"ר נמי ילפינן מע"ז דלא כתיב שער העיר אלא בנערה המאורסה שזינתה בבית אביה ולא ילפינן מיניה מוציא שם רע דאל"כ לא הוה אצטריך למילף פתח מפתח ופתח משער דמשכן אלא שער משער דע"ז וכה"ג כתב מהרש"ל ודו"ק:

(1) הקדמה א'

(א) לגבי נערה מאורסה שזינתה כתיב דסוקלין אותה "בשעריך"

(2) הקדמה ב'

(א) לגבי אשה שהוציא עלי' בעלה שם רע ואמת הי' הדבר

(i) כתיב דסוקלין אותה "על פתח בית אביה"

(ii) אבל לא כתיב איפה סוקלין אותה היכא דלית לה פתח בית אב

(3) ברייתות מובאות בגמרא

(א) במוציא שם רע אלו לית לה פתח בית אב סוקלין אותה על פתח שער העיר ההיא

(ב) והיינו טעמא

(i) חלק א'

(1) במשכן כתיב "שער"

(ii) חלק ב'

(1) גמרינן פתח מפתח למוציא שם רע מן פתח בית אביה לפתח המשכן

(2) ולכן דנין מן משכן כאלו כתיב נמי שער במוציא שם רע

(iii) חלק ג'

(1) בעבודה זרה סוקלין אותו על שער שעבד בה

(2) ושוב גמרינן מן שער דעבודה זרה ל"שער" דמוציא שם רע דהיכא דליכא בית אב סוקלין אותה על שער

(4) תוספות

(א) שאלה

(i) מאי כיוונה ברייתא באמרה דבלית לה פתח בית אב סוקלין אותה על פתח שער העיר ההיא

(ב) תשובה כמבואר במהרש"א

(i) בעבודה זרה סוקלין אותו בשער שעבד בו

(ii) וברייתא רצונה לומר

(1) דסוקלין לאשה על שער העיר שסרחה בו

- (2) דומיא לעבודה זרה דסוקלין אותו על שער העיר שעבד בה
- (iii) משום דמעבודה זרה גמרינן
- (1) לא זו בלבד דסוקלין אותה על שער
- (2) אלא אף זו דהאי שער משמעו שער העיר שסרחה בו
- (5) מהרש"א חלק א'
- (א) שים לב בדרך אגב
- (i) דבספרי תוספות [וכן בדפוס ווילנא] גרסי ההיא
- (ii) אבל ספר מהרש"א לא גרס "ההיא"
- (6) מהרש"א חלק ב'
- (א) קשיא לתוספות
- (i) דלמא גמרינן שער העיר למוציא שם רע מן נערה מאורסה בדרך בנין אב משום דדומין בעניניהם
- (ב) תירוץ
- (i) אם כן תיקשי מהיכא תיתי דסוקלין אותה בשער העיר שסרחה בה
- (ג) קשיא
- (i) אין הכי נמי דמוכרח אשר מן עבודה זרה גמרינן אשר שער משמעו שער העיר שסרחה בה
- (ii) אבל אכתי נימא אשר הא גופה דסוקלין אותה בשער כבר ילפינן לה מן נערה מאורסה
- (ד) תירוץ
- (i) אלו ילפינן שער גופי' מן נערה מאורסה
- (ii) תיקשי הא דאיצטריך לן למיסמך על פתח-פתח מן משכן כדי למיחשיב כאלו כתיב שער במוציא שם רע
- (7) מהרש"ל
- (א) קשיא
- (i) אכן אמאי לא גמרינן שער למוציא שם רע מן נערה מאורסה
- (ב) תירוץ
- (i) אינן דומין בעניניהם וליכא בנין אב
- (ii) דשאני נערה מאורסה דסוקלין אותה בשער אפילו בדאית לה פתח בית אביה

תוספות ד"ה ללקות ובא"ד אף על גב

עיין לעיל ד"ה והוא שבעל

דף מו.

תוספות ד"ה בשלמא

לשון מהרש"א

[דף מו עמוד א] בד"ה בשלמא לראב"י כו' וי"ל דסבר דלא מחייב אלא א"כ העיז כו' עכ"ל ר"ל דאיירי שהוכחשו העדים ע"י כיתוש גמור או שהוזמו אלא דגזירת הכתוב הוא דאפילו הכי לא מחייב הבעל אא"כ העיז פניו כו' ודו"ק:

(1) ברייתא א' בדף מו.

(א) מי שהוציא שם רע אינו חייב מאה סלע ואינו לוקה אלא אם כן הביא עדים ואותן עדים לאח"כ הוכחשו או הוזמו

(2) ברייתא ב' בדף מו. לר' אליעזר בן יעקב

(א) פרשת מוציא שם רע לא נאמרה אלא כשבעל ולאח"כ טען אשר לא מצא בתולים ושזינתה באירוסין

(3) תוספות

(א) קשיא

(i) אפילו לר' אליעזר בן יעקב אמאי כתיב ופרשו את השמלה

(ii) דמסתבר

(1) דהיכא דליכא עדים שזינתה לא סוקלין לאשה על סמך הא גרידא דליכא דם בשמלה

(iii) ומטעם שאינו מעניינו מובן

(1) דהיכא דאיכא עדים שזינתה סוקלין אותה אף בדאיכא דם

(ב) תירוץ כמבואר במהרש"א

(i) איצטריך קרא לאשמועינן

(1) דאפילו באופן שהעיז בעל להביא עדים אשר הוכחשו או הוזמו

(2) מ"מ לא משלם קנס אלא אם כן חציף נמי כולי האי למיטען בשקר דלא הוי דם בשמלה

דף מו:

תוספות ד"ה ואימא לדידה וגמרא דף מז. מסתברא דאביה הוי

לשון מהרש"א

בד"ה ואימא לדידה כו' אי לאו הוה שום משמעות מויצאה חנם שיהא כו' עכ"ל והא נמי קא קשיא ליה למקשה השתא דלא אסיק אדעתיה שום משמעות ואם כן אימא לדידה ויתורא דויצאה חנם נמי למאי אתא והשתא שפיר הקשו התוס' למאי דמשני השתא אביה כו' לא יתרץ כלום אקרא דויצאה חנם למאי אתא וק"ל:

[דף מז עמוד א] גמרא מסתברא דאביה הוי כו' למאי דס"ד השתא קשה ל"ל קרא דלאמה למעשה ידיה של בתה הא מהך סברא נפקא ליה וכה"ג הקשו התוס' גבי השתא אביה מקבל כו' וק"ל:

(1) גמרא

(א) שאלה

(i) קידושי כסף מנלן

(ב) תשובה

(i) מדכתיב "ויצאה חנם אין כסף"

(ג) קשיא

(i) ואימא אשר האי כסף קידושין לדידה הוי

(ד) תירוץ א'

(i) דורשין דלדידי' הוה מדכתיב "את בתי נתתי לאיש הזה"

(ה) תירוץ דמסקנא

(i) דורשין דלדידי' הוה ממשמעות "יציאה דכוותה קא ממעט" בקרא של "ויצאה חנם אין כסף"

(ii) פרטי תירוץ זו אינן מעניינו

(2) גמרא במסכת קידושין כמבואר בתוספות ומהרש"א

(א) שאלה

(i) קידושי כסף מנלן

(ב) תשובה

(i) מקרא של "כי יקח איש אשה"

(ג) קשיא

(i) ואימא לדידה

(ד) תירוץ

(i) דורשין דלדידי' הוה מקרא של "ויצאה חנם אין כסף"

(3) תוספות בד"ה ואימא לדידה כמבואר במהרש"א

(א) לכאורה משמעו דהך דמסכת קידושין

- (i) דמאחר דילפינן קידושי כסף מן כי יקח
(ii) אייתר לן קרא של ויצאה חנם אין כסף למילף אשר לדידי' הוה
- (ב) קשיא
(i) לישני אף בסוגיין דסכמינן על כי יקח איש אשה לקידושי כסף דומיא לסוגיא במסכת קידושין
(ii) ונרויה אף אנן בזה דמצינו למיסמך על ייתורא של ויצאה חנם אין כסף למילף דדידי' הוה
- (ג) תירוצ
(i) ייתורא לא מספיק למילף דלדידי' הוה
- (ד) קשיא
(i) ומאי שנא הך דמסכת קידושין דלכאורה קא סמיך על ייתורא זו
- (ה) תירוצ
(i) במסכת קידושין קא סכמי על מסקנא דידן
(1) דמפקינן אשר לדידי' הוה מכח סברא של "יצאה דכוותה" בקרא של ויצאה חנם אין כסף
(2) אשר האי סברא אכתי לא אסיק אדעת' במקשן דידן כשהקשה ואימא לדידה
(3) ולא מייתורא דהאי קרא
- (ו) קשיא
(i) אם כן האי מקשן הוי לי' לאקשווי
(1) לא זו בלבד אשר "אימא לדידה"
(2) אלא אף זו
- (א) דמכח קרא דלא יקח כבר ילפינן עיקר דין של קידושי כסף
(ב) ונמצא אשר קרא של ויצאה חנם אין כסף אייתר
(i) דלעיקר דין של קידושי כסף לא צריכין לי'
(ii) ולמילף אשר לדידי' הוה לא מספיק
- (ז) תירוצ
(i) אין הכי נמי דמקשן אף קושיא זו מקשה
(4) תוספות בד"ה השתא כמבואר במהרש"א
(א) ניהדר לתירוצ א' דגמרא דמפקינן לדידי' מן "את בתי נתתני לאיש הזה"
(ב) קשיא
(i) שפיר תרצו בגמרא לקושיא א' של מקשן דילפינן לדידי' מן "את בתי נתתני לאיש הזה"
(ii) ברם אכתי לא תרצו קושיא ב' של מקשן אשר "ויצאה חנם אין כסף" מיותר
(iii) דהרי
(1) עיקר דין של כסף קידושין מצינן למיפק מן כי יקח
(2) ואשר דלדידי' הוה מפקת מן "את בתי נתתני לאיש הזה"

תוספות ד"ה זכאי במציאתה

לשון מהרש"א

תוס' בד"ה זכאי במציאתה כו' אבל מציאתה דקטרחא כו' וי"ל דמה להנך שכן האב נפסד כו' עכ"ל דאחדא מתרתי פרכינן הך פירכא כל דהו שהאב נפסד על ידיהן אבל לעיל אחדא מחדא לא פרכינן הך פירכא אלא פירכא גמורה דלא קטרחא ובפ"ק דקדושין פרכינן לה נמי אחדא מחדא ודו"ק:

(1) גמרא בקידושין

(א) כסף קידושי בת לאביה הוה כדביארנו בדיבור שלפני זה

(ב) וזוכה נמי במעשה ידי' על סמך לימוד מיוחד דאינו מעניננו

(ג) קשיא

(i) אמאי לא ילפינן אשר מעשה ידי' לאביה מהא דקבענו אשר כסף קידושין לאביה

(ד) תירוצ'

(i) אי לאו האי לימוד מיוחד למעשה ידי'

(1) הוי אמרינן דשאני קידושי כסף דלאביה הוי משום דלא קטרחא בהו

(2) משא"כ מעשה ידי' דקטרחא בהו שלה הוי

(2) גמרא דידן

(א) מציאתה של אביה הוי מטעם איבה

(ב) משמעות "איבה" אינה מעניננו עכשיו

(3) תוספות

(א) שאלה

(i) למה לא ילפינן האי דמציאה מן קידושי כסף

(ב) תשובה

(i) שאני קידושין דלא קטרחא בהו כלל

(ii) משא"כ מציאתה דקטרחא מיהת להגביה מציאתה

(ג) קשיא

(i) לאחר דילפינן אשר מעשה ידי' לאביה אע"ג דקטרחא בהו

(ii) נילף אשר מציאתה לאביה מקידושין ומעשה ידי' ביחד

(ד) תירוצ'

(i) מצינו למיפרכ' מה להנך שכן אביה נפסד מינייהו

(1) דמחמת מעשה ידי' צריך לזונה

(2) ומחמת קידושין יוצאת מרשותו

(ii) משא"כ במציאתה דלא נפסד כלל

(4) מהרש"א

(א) קשיא

- (i) כשהקשו תוספות לעיל דנילף מציאתה מן קידושין לחודי'
- (ii) הוי להו לתרין אשר מה לקידושין שהוא נפסד בה תאמר במציאתה דלא נפסד בה

(ב) תירוץ

- (i) פירכא של הפסד אב אינה אלא פירכא כל דהו ולא מקשין פירכא כל דהו אלא על לימוד חלש של חדא מתרי כגון ללימוד מן קידושין ומעשה ידי' ביחד
- (ii) מה שאין כן פירכא דמבוססת על טרחא פירכא גמורה הויא ולכן פרכינו לה אף על לימוד חזק של חדא מחדא כגון ללימוד מן קידושין לחודה

(ג) קשיא

- (i) פירכא של הפסד משתמשין בה תוספות בקידושין אף לגבי לימוד של חדא מחדא

דף מז.

גמרא מסתברא דאביה הוי

(1) משנה

(א) האב זכאי במעשה ידי' של בתו

(2) גמרא

(א) היינו טעמא דכתיב וכי ימכור איש את בתו לאמה מה אמה וכו'

(ב) קשיא

(i) ואימא הני מילי קטנה

(ג) תירוצ

(i) מסברא מבואר אשר אף מעשה ידי נערה של אביה הוי

(3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אם כן למה איצטריך לן להאי להך דכי ימכור

(ii) עיין לעין בד"ה ואימא לדידה דהקשו תוספות כעין זה

רש"י ד"ה בנעורי'

לשון מהרש"א

בפרש"י בד"ה בנעוריה גבי הפרת נדרים כו' בהדיא כתיב כי הניא אביה וגו' עכ"ל לא ידענא אמאי לא הביא רישא דקרא ואם הניא אביה אותה ביום וגו' ותלמודא שהביא לעיל קרא דסוף הפרשה בנעוריה בית אביה אמאי לא מייתי קרא דריש הפ' דכתיב בבית אביה בנעוריה וק"ל:

(1) הקדמה

(א) פרשת מטות ל'

(i) פסוק ד'

(1) ואשה כי תדור נדר לד' ואסרה אסר בבית אביה בנערי'

(ii) פסוק ה'

(1) ושמע אביה את נדרה ואסרה אשר אסרה על נפשה והחריש לה אביה וקמו כל נדריה וכל אסר אשר אסרה על נפשה יקום

(iii) פסוק ו'

(1) ואם הניא אביה אתה ביום שמעו כל נדריה ואסריה אשר אסרה על נפשה לא יקום וד' יסלח לה כי הניא אביה אתה

(ב) פסוק י"ז

(i) אלה החקים אשר צוה ד' את משה בין איש לאשתו בין אב לבתו בנערי' בית אביה

(2) גמרא

(א) אב זוכה בהפרת נדרי' מכח "בנערי' בבית אביה" בפסוק י"ז

(ב) אשר משמעו אשר בנערי' ברשות אביה היא להפרה

(3) רש"י

(א) קשיא

(i) טפי הוה לה לגמרא למיסמך על "כי הניא אביה אותה" בסוף פסוק ו'

(ii) דבהדיא מילף אשר ברשות אביה היא להפרה

(ב) תירוץ

(i) אי לאו בנערי' בית אביה בפסוק י"ז

(ii) הוה אמינא אשר "כי הניא אביה אותה" בסוף פסוק ו' איירי דוקא בקטנה

(4) מהרש"א

(א) קשיא לרש"י

(i) במקום להקשות אשר טפי הוה לה לגמרא למיסמך על "כי הניא אביה אותה" בסוף פסוק ו'

(ii) עדיף הוה לי' לרש"י להקשות דטפי הוה לה לגמרא למיסמך על "ואם הניא אביה אותה" ברישא דהאי קרא ו'

(iii) מפני

- (1) דרישא דקרא מדובר בעצם מעשה הפרה
- (2) משא"כ סיפא דקרא אינו אלא מפרש תוצאת הפרה

(ב) קשיא לגמרא

(i) ואף גמרא גופה דעדיף לה למיסמך על "בנערי"

(1) הוי לה למייתא פסוק ד' "ואסרה אסר בבית אביה בנערי" דמפרש אשר בנערי' ברשות אביה היא להפר אסר אשר אסרה על נפשה

(2) במקום "בנערי' בבית אביה" בפסוק י"ז דלא מזכיר הפרת אסר

תוספות ד"ה משום איבה

לשון מהרש"א

תוס' בד"ה משום איבה כו' אלא גדול וסמוך על שלחן אביו זהו קטן כו' עכ"ל ק"ק לפרש"י הא דקתני הכא האב זכאי בבתו נערה וקטנה במציאתה ככל אינך דקתני הכא הא דומיא דהכא בסמוכה אפילו בבוגרת וגדול הסמוך נמי מציאתו לאביו ודו"ק:

בא"ד דהתם לצדדים קתני קטנה אפילו באינה סמוכה ונערה בסמוכה וגדול הסמוך כו' עכ"ל לכאורה דר"ל דנערה וה"ה בוגרת בסמוכה מהאי טעמא שכתבו דזילא בהו מלתא לחזור אחר הפתחים ולצדדים דהתם היינו בנו ובתו הגדולים דהוי לעצמן לא הוי בענין אחד דבתו היינו באינה סמוכה דוקא וגדול היינו אפילו בסמוך אבל לפירוש ר"י ניחא דבנו ובתו הגדולים שוים אפילו בסמוכים הוי שלהן ובנערה לא איירי התם אבל ק"ק לפירוש ר"י נמי למאן דאמר לא קטן קטן ממש אלא סמוך זהו קטן הוי ליה בנו ובתו הקטנים אינן שוים דקטן היינו דוקא בסמוך ובתו אפילו באינה סמוכה גם לשונם מגומגם בזה שהזכירו קטנה ונערה דלא הל"ל דהוי לצדדים אלא משום בנו ובתו הגדולים דלא הוי שוים אבל היותר נ"ל להגיה בתוספות כמ"ש מוהרר"א ב"ח דכצ"ל דמתניתין דהכא הוי לצדדים קטנה אפילו באינה סמוכה נערה בסמוכה ור"ל דמלת בתו דהיינו נערה וקטנה דקתני הכא הוי לצדדים לפרש"י דקטנה אפילו באינה סמוכה משום דבשעה שמוצאה מריצה כו' ונערה דוקא בסמוכה אבל הא דקתני התם בנו ובתו לצדדין לא חיישי בין לפרש"י בין לפר"י ומ"ש עוד וגדול הסמוך כו' הוא מלתא באנפיה נפשיה דגם זה צ"ל לשמואל לפרש"י במתניתין דהתם דאיכא לפלוגי בין בנות אפילו גדולות לבנים משום זילותא ודו"ק:

(1) משנה וגמרא

- (א) האב זכאי במציאת בתו קטנה ובתו נערה משום איבה
- (ב) שים לב דמשנה לא משתעי במציאת בנו או במציאת גדולה

(2) רש"י

- (א) "איבה" משמעו איבת מזונות
- (ב) דחוששין אשר אלו מציאתה לעצמה תו לא מיון לה אב

(3) משנה בבבא מציעא

- (א) מציאת בנו ובתו הגדולים הרי הן לעצמן
- (ב) מציאת בנו ובתו הקטנים הרי אלו של אב

(4) ר' יוחנן בבבא מציעא

- (א) "לא גדול גדול ממש ולא קטן קטן ממש"
- (ב) אלא

(i) גדול וסמוך על שלחן אביו זהו קטן ומציאתו לאב

(ii) קטן ואינו סמוך על שלחן אביו זהו גדול ומציאתו לעצמו

(5) שמואל בבבא מציעא

(1) לבן גדול ליכא חשש איבה ומציאתו לעצמו אפילו בסמוך משום דלא זילא לי' מילתא לחזור על הפתחים

(2) קטן וקטנה אף בלא סמוכין דליכא חשש איבה מ"מ מציאתן לאב משום דקטן וקטנה – אבל לא גדול וגדולה ונערה – מריצין מציאה לאביהן

שמואל לרש"י			
בלא סמוך	בסמוך		
			משנה בבבא מציעא
מציאתו לעצמו	מציאתו לעצמו	גדול	
לעצמה	לאב	נערה	
לעצמה	לאב	בוגרת	
לאב	לאב	קטן	
לאב	לאב	קטנה	
			משנה בכתובות
לעצמה	לאב	נערה	
לאב	לאב	קטנה	

(ב) נמצא לסוגיא דבבא מציעא

(i) אשר מימרא דשמואל אשר "גדול גדול ממש וקטן קטן ממש" ולא בסמוכין תליא מילתא לצדדין הוי לגבי גדול וגדולה ואינה לצדדים לגבי קטן וקטנה

(ii) דהרי

(1) "גדול גדול ממש" ולא תולה דינו בסמוכין

(א) אתיא דיקא לבן גדול דאפילו בסמוך מציאתו לעצמו

(ב) ולא לבת גדולה ולנערה דבסמוכין דין שלהן כקטנה דמציאתה לאב

(2) "קטן" קטן ממש" ולא בסמוכין תליא מילתא אתיא בין לקטן בין לקטנה דמציאתן לאב אף בלא סמוכין

(ג) ונמצא למשנה בכתובות

(i) אשר דין נערה אינו דומה לדין קטנה

(1) דהרי דין נערה תולה באלו סמוכה

(2) משא"כ קטנה דמציאתה לאב אף כשלא סמוכה

(ד) בקיצור

(i) משנה דבבא מציעא לצדדין אתיא לגדול וגדולה

(ii) וגם משנה דכתובות לצדדין אתיא

משנה בכתובות נערה וקטנה	משנה בב"מ קטן וקטנה	משנה בב"מ גדול וגדולה	
שלא לצדדין	שלא לצדדין	שלא לצדדין	ר' יוחנן לרש"י
לצדדין	שלא לצדדין	צדדין בגדול וגדולה	שמואל לרש"י

(8) תוספות - ביאור לר' יוחנן בבבא מציעא

(א) איבת מזונות אתיא בכל אופן כבשיטת רש"י לר' יוחנן דבכל ענין בסמוכין תליא מילתא

(i) משום דאף לבן גדול זילא לי' מילתא לחזור על הפתחים

(ב) אולם

(i) לגבי נערה וקטנה שונה דינו בשיטת ר"י מבשיטת רש"י

(ii) משום דר"י סבירא לי' דאליבא דר' יוחנן

- (1) אף בלא סמוכין דליכא חשש דאיבת מזונות
- (2) מ"מ מציאת נערה וקטנה לאב הוי דחיישינן דמחמת איבה ימסרוה אב למנוול ומוכה שחין
- (iii) שים לב דחשש זה ליכא לגבי גדול או גדולה או קטן
- (ג) טבלא זו מצגת שיטה זו ומדגשת הני אופנים דפליג ר"י על שיטת רש"י

ר' יוחנן לר"י			
בלא סמוך	בסמוך		
			משנה בבבא מציעא
לעצמו	לאב	גדול	
לאב דיש חשש מוסר	לאב	נערה	
לעצמה	לאב	בוגרת	
לעצמו	לאב	קטן	
לאב דאיכא חשש מוסר	לאב	קטנה	
			משנה בכתובות
לאב דיש חשש מוסר	לאב	נערה	
לאב דאיכא חשש מוסר	לאב	קטנה	

(ד) ונמצא

- (i) אלו נוקטין אשר "נערה" נחשבת לקטנה לגבי מימרא דר' יוחנן
- (ii) מימרא דר' יוחנן לא אתיא לצדדין לגבי גדול וגדולה אבל אתיא לצדדין לגבי קטן וקטנה
- (1) דהרי "לא גדול גדול ממש" דבסמוכין תליא מילתא אתיא שפיר בן לגדול וגדולה (דהיינו בוגרת) דבכל ענין מחלקין בין סמוך ללא סמוך
- (2) משא"כ לקטן וקטנה (כולל נערה)
- (א) דדיקא לקטן "אין קטן קטן ממש" ובסמוכין תליא מילתא דבלא סמוך מציאת לעצמו
- (ב) משא"כ בקטנה ובנערה "קטן" קטן ממש דמציאתן לאב אף בדלא סמוכין
- (ה) ונמצא עוד דמשנה דכתובות אינה לצדדין דלא שונה דין נערה מן דין קטנה

משנה בב"מ גדול וגדולה	משנה בב"מ קטן וקטנה	משנה בכתובות נערה וקטנה	
שלא לצדדין	שלא לצדדין	שלא לצדדין	ר' יוחנן לרש"י
צדדין לגדול וגדולה	שלא לצדדין	לצדדין	שמואל לרש"י
שלא לצדדין	לצדדין לקטן וקטנה	שלא לצדדין	ר' יוחנן לר"י

(9) תוספות – ביאור שיטת שמואל אליבא דר"י

- (א) ליכא חשש איבה דמזונות כל עיקר
- (ב) אבל
- (i) איכא חשש מוסר לקטנה ונערה כדאמרינן לר' יוחנן
- (ii) וגם נוקטין אשר קטן וקטנה מריצין לאב
- (ג) הי לך טבלא לשיטה זו

שמואל לר"י		
בין בסמוך בין בלא סמוך		
		משנה בבא מציעא
לעצמו דליכא חשש מוסר וגם ליכא מריץ	גדול	
לאב מחשש מוסר הגם דלא מריצה	נערה	
לעצמה דלא מריצה וליכא חשש מוסר	בוגרת	
לאב דמריץ הגם דליכא חשש מוסר	קטן	
לאב דמריצה וגם דאיכא חשש מוסר	קטנה	
		משנה בכתובות
לאב דמריצה וגם דאיכא חשש מוסר	קטנה	
לאב מחשש מוסר הגם דלא מריצה	נערה	

(ד) ונמצא

(i) אלו נוקטין אשר "נערה" נחשבת לקטנה אף לשמואל

(ii) דמשנה דבבא מציעא אינה לצדדין כל עיקר

(1) דהרי בכל אופן לאו בסמוכין תליא מילתא

(א) דבין בגדול בין בגדולה מציאתן לעצמן אפילו בסמוכין

(ב) ובין בקטן בין בקטנה (כולל נערה) מציאתן לאב אפילו בלא סמוכין

(א) ומשנה בכתובות נמי אינה לצדדין דדין נערה אינו שונה מן דין קטנה

משנה בכתובות נערה וקטנה	משנה בב"מ קטן וקטנה	משנה בב"מ גדול וגדולה	
שלא לצדדין	שלא לצדדין	שלא לצדדין	ר' יוחנן לרש"י
שלא לצדדין	שלא לצדדין	צדדין בגדול וגדולה	שמואל לרש"י
שלא לצדדין	לצדדין בקטן וקטנה	שלא לצדדין	ר' יוחנן לר"י
שלא לצדדין	שלא לצדדין	שלא לצדדין	שמואל לר"י

(10) המשך תוספות לגרסא דידן

(א) קשיא לרש"י

(i) מימרא דשמואל בבבא מציעא לצדדין היא לגבי קטן וקטנה

(ii) משא"כ לר"י דאין מימרא דשמואל לצדדין

(11) מהרש"א

(א) קושיא א' לקושית תוספות

(i) הרי קבענו לרש"י אשר מימרא דשמואל לצדדין היא לגדול וגדולה ולא לקטן וקטנה

(ב) קושיא ב'

(i) לר"י גופי תיקשי דמימרא דר' יוחנן בבבא מציעא לצדדין היא לגבי קטן וקטנה

(ג) תירוץ להני ב' קושיות

(i) תוספות הבינו כמו שקבענו

(1) אשר אליבא דרש"י מימרא דשמואל בבבא מציעא לצדדין

(2) ואשר אליבא דר"י מימרא דר' יוחנן בבבא מציעא לצדדין

(ii) ולכן אין לר"י להקשות כלום לרש"י מן הך דבבא מציעא

(iii) אלא

- (1) תוספות כיוונו למשנה דידן בכתובות דאינה דנה אלא בקטנה ונערה
(2) ומקשה

- (א) אשר לרש"י משנה דידן לצדדין היא אליבא דשמואל
(ב) ואשר לר"י אינה לצדדין בין לר' יוחנן בין לשמואל

(12) המשך תוספות

- (א) לגדול הסמוך על שולחן אביו ליכא חשש איבה של מזונות דלא זילא בי' מילתא לחזור על הפתחים
(13) מהרש"א
(א) קשיא

(i) השתא דקבענו אשר

(1) האי קושיית ר"י לגבי צדדים

(2) לא נחית אלא על משנה דידן בכתובות דאינה עוסקת בגדול וגדולה

(ii) מה להן לתוספות לעסוק הכי בדיני גדול וגדולה

(ב) תירוץ

(i) אין הכי נמי אשר דברים אלו אין להן מקום לגבי קושיית תוספות

(ii) ולא אתו אלא לברר שיטת שמואל אליבא דרש"י כמו שביארנוה לעיל

(14) מהרש"א בד"ה משום

(א) ניהדר לטבלאות לעיל לשיטות ר' יוחנן ושמואל אליבא דרש"י ואליבא דר"י

(ב) שים לב

(i) אשר לר' יוחנן אליבא דרש"י ולא לשאר שיטות

(1) משנה דידן מוכרח דמדובר בסמוכין

(ii) ובסמוכין בכל ענין מציאתן לאב בין בגדול בין בגדולה בין בקטן בין בקטנה

(iii) ותיקשי דאמאי קא פסיק תנא דמשנה דידן דין שלו דיקא בנערה וקטנה

תוספות ד"ה דמסר לה

לשון מהרש"א

בד"ה דמסר לה כו' א"נ כשמסרה כו' או נשואין בלא סעודה כו' עכ"ל כתב מהרש"ל ותימה הא תניא בהדיא בפרק ואלו מגלחין מארסין אבל לא כונסין ואין עושין סעודת אירוסין וצ"ל דמפרש הא דאמר אין כונסין היינו עם הארוסין כו' עכ"ל ע"ש והוא דחוק ואינו אלא דברי נביאות ונ"ל ליישב שסמכו בזה אמה שבאו לחלק בין שמחה דאורייתא לשמחה דרבנן והשתא איכא למימר דנשואין בלא סעודה לא הוי דאורייתא אלא דרבנן כיון דלא חשיבה שמחה כולי האי ולא הוי דרשה גמורה אלא בנשואין עם סעודה דהוי שמחה גמורה ואין מערבין שמחה בשמחה וק"ל:

(1) גמרא

(א) מדאורייתא מצי אב למימסר בתו לחופה ביו"ט

(2) תוספות

(א) קשיא

(i) איתא במועד קטן דאין נושאים נשים בחולו של מועד משום דאין מערבין שמחה בשמחה

(ב) האם יכולין לתרץ ככה

(i) הא דאין מערבין שמחה בשמחה אינה דרשה גמורה מדאורייתא

(ii) ולכן מיהת מדאורייתא שרי ליה לאב למימסרה לחופה ביו"ט ולא קשה מידי

(ג) לא יתכן לתרץ ככה

(i) דאיתא בחגיגה אשר מדאורייתא אין נושאים נשים במועד

(ד) תירוץ

(i) במסכת חגיגה מדובר בנשואין בסעודה ובהאי גוונא אסור אפילו מדאורייתא

(3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) במועד קטן משמע דאף בלא סעודה אסור למימסרה בחופה ביו"ט

(ב) תירוץ

(i) היינו דוקא מדרבנן

תוספות ד"ה כתב לה

לשון מהרש"א

בד"ה כתב לה כו' אבל מדידה לדידיה אפי' ר"א מודה דדי לנו באומדנא של חיתון כו' עכ"ל נ"ל לפרש דבריהם דלפרש"י ניחא להו דמדמי להו דתרוייהו בארוסין איירי ומסיק דכ"ע כראב"ע דמודה ראב"ע במדידה לדידיה דטפי סגי ליה לאב באחתוני דהיינו איקרובי דעתא בעלמא כדלקמן פרק אף על פי כמדדיה [מבדידי'] לדידה דלא סגי ליה באחתוני בעלמא אבל לפירוש רבינו תם דהך ברייתא בנושואין איירי ולא מדמה להו אלא משום אומדנא דלא כתב לה אלא ע"מ כו' ומסיק במדידה לדידיה אפילו ר"א מודה דדי לנו באומדנא של חיתון נשואין דאיירי ביה אף על גב דאיכא תו אומדנא אחרינא דהיינו שלא כתב אלא ע"מ שתהנה בתו די לנו באומדנא זו דחיתון נשואין ולא דמי לההיא דראב"י [דראב"ע] כו' ואי הוה שייך התם אומדנא כו' דלא שייך התם אומדנא דחיתון דהא באירוסין איירי ולכך אזלינן בתר הך אומדנא שלא כתב לה אלא על מנת לכונסה משום חיבת ביאה ועל פי הדברים האלה כתבו לקמן דצ"ע שלא יקשה לר"ת דלקמן בריש פרק אף על פי מוכח דרבנן נמי אזלי בתר אומדנא כו' דר"ל לפרש"י ניחא דתלמודא מחלק בין מדידה לדידיה ובין מדידה לדידה דטפי סגי ליה לאב באחתוני מהבעל דלא סגי ליה באחתוני בעלמא ובהכי פליגי למסקנא רבנן וראב"ע דרבנן סברי דסגי ליה נמי לבעל באחתוני בעלמא כדאמר בפרק אף על פי וראב"ע סבר דלאב סגי ליה באחתוני דהיינו לר' [כר'] נתן אבל לבעל לא סגי ליה באחתוני אבל לפירוש ר"ת דלא מפליג בין מדידה לדידיה ובין מדידה לדידה אלא דבאב שייך נמי אומדנא דאחתוני ודי ליה בכך אבל בבעל ליכא אומדנא אחרינא ואי הוה שייך הוה אמדינן אהא קשיא להו שפיר דהא שייך נמי בבעל אומדנא אחרינא כדאמרינן בפרק אף על פי לרבנן דראב"י [דראב"ע]

(1) הקדמה

(א) מדידה לדידי' משמעו נדוניה שכתב אב לבעל כשנתארסה בתו

(ב) מדידי' לדידה משמעו תוספת כתובה שכתב בעל לאשתו כשנתארסה

(2) ברייתא

(א) במדידה לדידי' ולאח"כ מתה

(i) תנא קמא אית לי' אשר בעל לא זכה בנדוניה

(ii) ר' נתן אית לי' אשר בעל זכה בנדוניה

(ב) נבאר להלן

(i) אשר רש"י מפרש דבברייתא מדובר כשמתה בעוד שהיתה ארוסה

(ii) ואשר רבינו תם מפרש דבברייתא מדובר כשמתה בנושואין בעוד שלא נהנית מן הנדוניה

(3) משנה בפרק אף על פי

(א) במדידי' לדידה ואח"כ מת בעל באירוסין

(i) ר' אלעזר בן עזרי' אית לי' אשר אשה אינה גובה לתוספת

(ii) רבנן אית להו אשר אשה גובה תוספת

(ב) שים לב

(i) אשר שלא כברייתא דפליגי בה רש"י ור"ת אלו מתה אשה באירוסין או לאחר שנשאת

(ii) במשנה קתני בהדיא אשר בעל מת באירוסין

(4) גמרא דידן

(א) לימא כתנאי

(i) דר' נתן דברייתא דס"ל אשר זכה בעל בנדוניה אף על פי שמתה אשתו

(1) אתיא כרבנן דמשנה אשר אשה גובה תוספת כשמת בעלה

(ii) ותנא קמא דברייתא דס"ל אשר לא זכה בעל בנדוניה כשמתה אשתו

(1) אתיא כר' אלעזר בן עזרי' אשר אשה לא גובה תוספת כשמת בעלה

(ב) מסקנא

(i) יכול להיות

(1) דר' אלעזר בן עזרי' דבמשנה לגבי מדיד' לדידה ס"ל אשר אשה לא גובה תוספת כשמת

בעל

(2) מכל מקום בברייתא לגבי מדידה לדיד' מודה לר' נתן אשר זכה בעל בנדוניה כשמת אשתו

(ii) והיינו טעמא

(1) דלגבי מדידה לדיד' אומדין דמשום "איחתוני" כתב לי' אב נדוניה והא איחתוני לי'

(2) משא"כ לגבי מדיד' לדידה אומדין דלא כתב לה בעל תוספת אלא "על מנת לכונסה"

(ג) רש"י ור"ת פליגי בביאור סוגיא זו ובמשמעות של "חיתון" ובמשמעות של "על מנת לכונסה"

(5) רש"י

(א) "לאחתוני" משמעו אירוסין ו"לכונסה" משמעו נשואין

(i) בהוה אמינא קאמרי לימא כתנאי

(1) דמדמין משנה לברייתא דבתרוייהו מיירי בכתובה למי שמת באירוסין

(2) ונוקטין

(א) דכמו דלגבי מדיד' למדידה אית לי' ר' אלעזר בן עזרי' אשר אשה לא גובה תוספת

משום דבעלה לא כתב לה אלא על מנת לכונסה בנשואין

(ב) כמו כן במדידה לדיד' אית לי' ר' אלעזר בן עזרי' אשר בעלה לא גובה נדוניה משום

דאב לא כתב לי' אלא על מנת לכונסה בעלה בנשואין

(ii) מה שאין כן במסקנא דקאמרי דיכול להיות

(1) אשר

(א) אב למען איחתוני כותב נדוניה לבעל דהיינו לשם איקרובי דעתא בעלמא על ידי

אירוסין

(i) והרי נתארסה לפני שמתה

(ii) ולכן מודה ר' אלעזר בן עזרי' לר' נתן אשר בעלה גובה לנדוניה

(ב) משא"כ בעל דכותב תוספת לאשתו על מנת לכונסה בנשואין

(i) והרי מת לפני נשואין

(ii) ולכן פליג ר' אלעזר בן עזרי' על רבנן וס"ל דאשה לא גובה תוספת

(6) שיטה של רבינו תם כמבואר במהרש"א

(א) הקדמה א'

(i) עיין בטבלאות להלן לדרגות אומדנא אליבא דרבנן ואליבא דר' אלעזר בן עזרי'

דרגות אומדנא לרבנן דר' אלעזר בן עזרי' אליבא דרבינו תם		
בעל שכותב תוספת	אב שכותב נדוניא	
אקרובי דעתא דאירוסין	אקרובי דעתא דאירוסין	אומדנא הכי קטנה
חיתון נשואין	חיתון נשואין	
חיבת חופה וחיבת ביאה		
	הנאת בת מנדוניא	אומדנא הכי גדולה

דרגות אומדנא לר' אלעזר בן עזרי' אליבא דרבינו תם		
בעל שכותב תוספת	אב שכותב נדוניא	
אקרובי דעתא דאירוסין	אקרובי דעתא דאירוסין	אומדנא הכי קטנה
חיתון נשואין	חיתון נשואין	
חיבת חופה וחיבת ביאה		
	הנאת בת מנדוניא	אומדנא הכי גדולה

(ב) הקדמה ב'

(i) "לאחתוני" משמעו חיתון נשואין

(ii) "על מנת לכונסה"

(1) משמעו חיבת חופה שלאחר נישואין או חיבת ביאה שלאחר נישואין

(2) עיין דף נו.

(ג) קשיא

(i) מאחר

(1) דבברייתא מדובר בדהשיגו אומדנא של חיתון נשואין

(2) ובמשנה מדובר בדאכתי לא השיגו אומדנא של חיתון נשואין

(ii) אמאי נקטו בהוה אמינא אשר לר' אלעזר בן עזרי' כתנא קמא דברייתא סבירא לי' דלא מצי בעל גבי לנדוניא

(ד) תירוץ

(i) בהוה אמינא קא סליק אדעתין אשר

(1) בכל אופן אזלינן בתר אומדנא הכי גדולה דשייך באותו אופן

(2) וכבר ביארנו בטבלאות לעיל

(א) דלגבי אב אומדנא הכי גדולה היינו שתהנה בתו מנדוניא שלו

(ב) ולגבי בעל אומדנא הכי גדולה היינו להשיג חיבת חופה או חיבת ביאה

(3) ולכן נקטו אשר לר' אלעזר בן עזרי'

(א) דליכא גביי' בין בברייתא בין במשנה

(ב) דהרי בתרווייהו לא השיג הכותב לאומדנא שלו

(ii) מה שאין כן במסקנא דקאמרי

(1) אשר

(א) היכא דהשיג הכותב שום אומדנא נוקטין דסגי לי' אותו אומדנא שהשיג

(2) ולכן יכול להיות אשר לר' אלעזר בן עזרי'

(א) בברייתא גובה בעל לנדוניא מחמת דהשיג אב מיהת לאומדנא של "לאחתוני" דהיינו נשואין

(i) וגמרא מזכיר אומדנא זו ולא לדרגא הנאת בת מנדודיא

(ii) משום דלא מעלה ולא מוריד הך אומדנא כיון דהשיג לאומדנא של חיתון נשואין

(ב) מה שאין כן במשנה לא גבה אשה תוספת משום דבעל לא השיג שום דרגא של אומדנא

(i) ומחמת דלא השיג שום אומדנא

(ii) אמרי בגמרא שלא השיג אומדנא הכי גדולה שלו דהיינו חיבת חופה או חיבת ביאה אשר קורין "על מנת לכונסה"

(ה) שאלה

(i) למסקנא מאי טעמייהו דרבנן דאית להו אשר במדי' לדידה גובה אשה תוספת

(ו) תשובה

(i) סבירא להו כמו שקבענו להו בטבלא אשר איקרובי דעתא דאירוסין נמי אומדנא הוי

(ii) ואכן השיג בעל לאומדנא זו

(ז) קשיא

(i) ור' אלעזר בן עזרי' אמאי פליג ארבנן למיסבר אשר איקרובי דעתא לא הויא אומדנא

(7) מהרש"א

(א) שים לב

(i) דאית ספרים – וכן בדפוס ווילנא שלנו

(ii) אשר בקושיא אחרונה של תוספות מקשי הכי

(1) ר' אלעזר בן עזרי' אמאי פליג ארבנן למיסבר אשר חיתון לא הויא אומדנא

(ב) עכשיו

(i) מאחר דלרבינו תם "חיתון" משמעו חיתון של נשואין ולא קירוב דעת של אירוסין

(ii) מובן אשר לגבי קושיא זו

(1) משתמשין אותן ספרים במלת "חיתון" במובן של רש"י אשר משמעו אירוסין

(2) ואינן משתמשין במלת "חיתון" במובן של ר"ת אשר משמעו נשואין

